

ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษา กับประสพการณ์
ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นางศรีสว่าง ชัยธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-069-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN FACULTY-STUDENT HELPING RELATIONSHIP
AND CLINICAL NURSING EXPERIENCE OF STUDENT NURSES
IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Mrs. Sornsawart Chaidaroon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

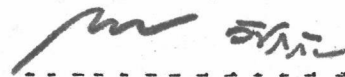
ISBN 974-584-069-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษา กับ
ประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษพยาบาลในสถาบันอุดม
ศึกษาเอกชน

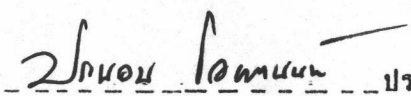
โดย นาง ศรสาาท ชัยครุณ
ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ชูนิพันธ์ุ

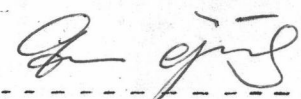

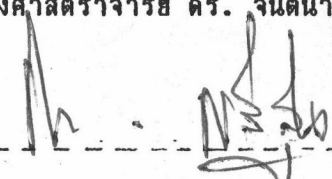
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โททกานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ชูนิพันธ์ุ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข)

ศรสวาท ชัยครุฑ : ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และ
นักศึกษา กับประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลในสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน (RELATIONSHIPS BETWEEN FACULTY-STUDENT. HELPING
RELATIONSHIP AND CLINICAL NURSING EXPERIENCE OF STUDENT NURSES
IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS) อาจารย์ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์. 134 หน้า. ISBN 974-584-069-6

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพเชิง
ช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษา กับประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาล
ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ร่วมกันพยากรณ์ประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทาง
คลินิกของนักศึกษาพยาบาล ตัวอย่างประชากรคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 3 ของสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน จำนวน 460 คน เลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการทดสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงแล้ว
ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของสัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษารวมทุกด้านและ
รายด้านคือ การร่วมรู้สึก การยอมรับ การแสดงออกอย่างอบอุ่นและเอื้ออาทร การเป็นแบบอย่าง
การมีความซื่อสัตย์ การทำกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยตรงกับประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทาง
คลินิกรวมทุกด้านและด้านต่อตนเอง ต่องานและต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง

2. สัมพันธ์ภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกระดับ
ปานกลางกับประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

3. ตัวแปรที่มีความสำคัญในการร่วมพยากรณ์ประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก
ของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามลำดับคือ การเป็นแบบอย่าง การทำกิจกรรม
ส่งเสริมการเรียนรู้โดยตรง การแสดงออกอย่างอบอุ่นและเอื้ออาทร ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ประสบการณ์
ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ร้อยละ
32.60 ($R^2 = .3260$) ได้สมการทำนายดังต่อไปนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.6404 + .2547 \text{ MODEL} + .1219 \text{ FACILIT} + .0827 \text{ WARMTH}$$

สมการในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .3653 \text{ MODEL} + .1718 \text{ FACILIT} + .1335 \text{ WARMTH}$$

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต *(Signature)*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *(Signature)*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C586160 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD:

HELPING RELATIONSHIP, CLINICAL NURSING EXPERIENCE
SORNSAWART CHAIDARON : RELATIONSHIPS BETWEEN FACULTY-STUDENT
HELPING RELATIONSHIP AND CLINICAL NURSING EXPERIENCE OF STUDENT
NURSES IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D. 134 pp. ISBN 974-584-069-6

The purposes of this correlational research were to study the relationship between faculty-student helping relationship and clinical nursing experience of student nurses in private higher education institutions, and search for the factors that would be able to predict students' clinical nursing experience. The samples were 460 second and third class student nurses, selected by purposive sampling. Research instruments were questionnaires developed by the investigator.

The following were the major results of the study :

1. Mean scores of faculty-student helping relationship in total and in the aspects of empathy, respect, warmth and caring, honest, modeling, learning facilitating activities, and mean scores of clinical nursing experience in total and in the aspects of experience toward self, job and profession of student nurses were at the middle level.

2. Faculty-student helping relationship was significantly and positively related, at the middle level, to clinical nursing experience of student nurses, at the .01 level.

3. Modeling, learning facilitating activities, warmth and caring aspects of faculty-student helping relationship were factors that significantly predicted clinical nursing experience of student nurses at the .01 level. These predictors accounted for 32.60 ($R^2 = .3260$) of the variance. The function derived from the analysis are as follows :

$$Y = 1.6404 + .2547 \text{ MODEL} + .1219 \text{ FACILIT} + .0827 \text{ WARMTH (Raw score)}$$

$$Z = .3653 \text{ MODEL} + .1718 \text{ FACILIT} + .1335 \text{ WARMTH (Standardized Scores)}$$

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา..... การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต..... สอนดา ใจอรุณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ส. จ. ย.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา
สุนิพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิด ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน
ให้กำลังใจ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณด้วยความทราบซึ่งในความเมตตา กรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข ที่กรุณาให้คำแนะนำและ
ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่านจากสถาบันการศึกษา
พยาบาลต่างๆที่กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนอธิการและคณบดี รวมทั้งคณาจารย์ของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย เพื่อนร่วมงาน เพื่อนๆ ที่ได้สนับสนุนเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณบุคคลอื่นๆ
ซึ่งไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่ได้มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ศรสวาท ชัยธรรม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย-----	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ-----	จ
กิตติกรรมประกาศ-----	ฉ
สารบัญตาราง-----	ณ
บทที่	
1. บทนำ-----	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา-----	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย-----	5
แนวเหตุผล และสมมุติฐาน-----	5
ขอบเขตของการวิจัย-----	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย-----	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ-----	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง-----	11
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก-----	11
แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือและกระบวนการช่วยเหลือ--	20
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์--	26
และนักศึกษา-----	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้-----	39
ประสบการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก-----	44

สารบัญ(ต่อ)

3	วิธีดำเนินการวิจัย-----	50
	ประชากร-----	50
	ตัวอย่างประชากร-----	50
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย-----	52
	การรวบรวมข้อมูล-----	55
	การวิเคราะห์ข้อมูล-----	55
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล-----	57
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ-----	87
	สรุปผลการวิจัย-----	90
	อภิปรายผลการวิจัย-----	95
	ข้อเสนอแนะทั่วไป-----	103
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป-----	104
	บรรณานุกรม-----	105
ภาคผนวก	ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ-----	114
	ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย-----	115
	ค. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย-----	122
	ประวัติผู้เขียน-----	134

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวอย่างประชากร จำแนกตามสถาบันและชั้นปี-----	51
2	ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร จำแนกตาม----- อายุ ฐานะนักศึกษา เหตุผลในการเข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาล-----	59
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของ----- อาจารย์และนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเป็นรายด้าน-----	62
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ของนักศึกษาพยาบาลเป็นรายด้าน-----	63
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของ----- อาจารย์และนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเป็นรายข้อ-----	64
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก ของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นรายข้อ-----	69
7	เปรียบเทียบสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษารายด้าน----- ตามช่วงอายุ-----	73
8	เปรียบเทียบสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษารายด้าน----- ตามฐานะชั้นปี-----	75
9	เปรียบเทียบสัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษารายด้าน----- ตามเหตุผลที่เข้าศึกษาวิชาชีพพยาบาล-----	76
10	เปรียบเทียบประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกตามช่วงอายุ-----	77
11	เปรียบเทียบประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกตามฐานะชั้นปี-----	78
12	เปรียบเทียบประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกตามเหตุผลที่เข้าศึกษา--- วิชาชีพพยาบาล-----	79

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพเชิงช่วงเหลือของอาจารย์และ นักศึกษา กับประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	80
14	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกตัวแปรในการพยากรณ์ประสพการณ์ ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	82
15	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ได้รับการ คัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และทดสอบ ความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 Change) ในการพยากรณ์ประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก	83
16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนน มาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ (B) และแสดง สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้พยากรณ์ประสพการณ์ปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก	85